

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Strausz Sándor könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak, nyiltterek és hirdetések.

MURAKÖZ

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . 8 kor.

Fél évre . . . . . 4 kor.

Negyed évre . . . . . 2 kor.

Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetések jutányosan számíttatnak.

Nyilttér petítasra 20 fillér.

Felolós szerkesztő:
DÉKÁNY MIHÁLY.

Főszerkesztő:
MARGITAI JÓZSEF.

Kiadó és lapfajtadonos:
STRAUSZ SÁNDOR.

A munkáskérdés.

Ártatlannak, nyugodtnak látszó kráter fenekén forr, háborog, zavarog a föld méhé. Mégis mindenki halad a maga útján és a többnyire békésen nyüzsgő embertömeget látván, azt hinnéd: a sors változatos hullámzásai közepette szokott medrében folyik az emberi kéz, ész vezette munkája, a villámgyorsasággal katkógó gépek egyhangu zakatolása. Csodás szerencséje az emberi természetnek, hogy lebecsüljük a veszélyeket, melyek lépten-nyomon érhetnek. Tán a szokás hatalma, tán minden emberben többé-kevésbé meglevő fatalizmus az okai, hogy a felszín, a látszatot elfogadjuk valóának, a kihűlt, csendes krátert aggodalom nélkül nézzük s nem gondolunk a föld tüzes mélyéből hatalmas, elemi erővel kitűrné készülő evolúcióra.

Aki gondolkozva nézi mai társadalmunk berendezését, annak menten szemébe ölik számos visszassága. E visszasságok egy része erkölcsi, s orvoslások etikai eszközökkel volna elérhető. A társadalmi kérdésekkel foglalkozóknak sok fejlődést okoz, mikép lehetne elérni, hogy az emberiség közelebb jutna az erényességhez és lelvné mindama félszágéseket, melyek elkorcsosítják társadalmunkat. Szép kívánság, ám k. hiszi el, hogy lesz valaha oly társadalom, melynek minden egyes tagja jóra való és becsületes? Mindazonáltal ezen a téren megfelelő hit- és népoktatással és jó törvényekkel nagy eredményeket lehet elérni, amennyiben ezek se-

gítségével a büntények számát jelentékenyen apasztani lehet.

A modern élet szükségparancsolta tul-praktikus felfogásai mellett ilyen abszolút eredményeket anyagi téren kevésbé lehet elérni. Mert jóllehet egy-egy nemzet, akár mezőgazdasága, akár ipara vagy kereskedelme, akár pedig szerencsés konstellációk révén előnyösebb helyzetet csikarhat ki magának, a civilizált emberiség összessége általában nyög — és bizonyára még soká nyögni fog — a megélhetési nehézségek sulya alatt. Mindig eltekintve a kiváltságos helyzetekben levőktől, kikre az általánosság elve nem alkalmazható, azt látjuk minden vonalon, hogy a sok emberi élet egymással kapcsolása nélkülözi az összhangot. Abszolút igazságosság itt nincs, a mai viszonyok között nem is képzelhető. Az ember vagy többet vagy kevesebbet kap azért, amit nyújt, mint a mennyi joggal megilletné,

Különösen nagy az aránytalanság a kézi munkánál. Minthogy a munka életető ereje a társadalomnak, méltán jogot formálhat arra, hogy minden másnál többre becsüljék. Aki keze munkájával segíti a társadalmat a megélhetésre, nemcsak tiszteletet érdemel, de megérdemelné bizonyára azt is, hogy maga is gondatlanul megélhesen. Hogy nincs ugy. arról nem — mint a szocialisták állítják — a nagytőkészek tehetnek. Legalább nem mindig, sőt ma már — amikor a munkások szervezkedése oly erős, hogy majdnem mindenkor sikeresen érvényesíthetik követeléseiket — alig léteznek erre példa.

Rendjén van, hogy a munkás megkapja megfelelő bérét, s rossz ember, aki ezt tölemegvonni kívánja. Ám azért a munkások legnagyobb részének helyzete ma is olyan, hogy csak tengődnek, szűkölködnek, sőt nyomorognak is. Hiába erős a szakszervezetök, hiába folytatnak bérharczókat, a nagy tőke, a sárga földig lehurczolt nagytőke nem teljesíti jogos kívánságait, mert ismét leszámítva a kevés kivételt — nem teljesítheti. A nagytőke, mely munkásokat foglaltat, maga is dolgozik, s megkívánja a munkája bérét. A rideg matematika igazsága az az igazság, melyet a munkabérek megszabásánál szemmel kell tartania. Amikor a matematikai igazság vétőt kiált, megszűnik a humanitás, s nem lehet kívánni, hogy valaki ipart csak azért folytasson, hogy helyettesítse a jólékony intézetek philantrop feladatát és anyagilag — saját állandó kárára — segítse a nála alkalmazásban levő embereket.

Van ugyan még egy másik igazság is, a melyre a munkások hivatkoznak. Követeljen a munkaadó többet a készítményért és juttassa a többletet, vagy jelentékeny részét a munkásnak. Így aztán a munkaadó vállalatára nem fizet rá. Igaz, nagyon igaz. Csak hogy sajnos erre az igazságra meg a fogyasztó közönség fizet rá. Még pedig olyannyira, hogy ha ez így tovább tart — mint a vízbe merülő patkányok a hajó fedelzetére kell menekülniük, oly hajóéra, mely elvisz messze, messzire — tengerentútra.

E erős, izmos közzgazdaság — ez, csak ez kell a magyarnak. Jobb sorsa létszen ak-

T Á R C A.

Feleségem meg én.

En rendesen és szívesen vagyok jövedvő — feleségem meg ritkán. Magamban dúdolom a szép dalt: »Hajnalban — hajnal előtt, feleségem panaszkodik, hogy fáj a feje. Ha hamarosan hozok egy nedves kendőt és hideg burogtatást rakok a fejére, vagy mustárlisztet a nyakára, avagy legalább elvezetem a divánhoz és czirogatom az arcát, akkor azt mondja, hogy szívtelen vagyok, s ha nekem lesz egyszer főfájásom, már előre mérget vehetek arra, hogy ő hasonlóképen fog eljárni. Ezzel vége a jó kedvemnek és oly hangulatba jövök, hogy szeretnék valakivel veszekedni.

Szeretem a nyugalmat, ha minden sértéscsendes a házban, bologdító érzés fog el és átengedem magamat gondolataimnak. Feleségem ilyenkor azt mondja, hogy akkor, a helyett velem házasságra lépett volna, épp úgy zárdába mehetett volna. Neki legkevesebb minden négy hétben egyszer meg kell hívnia ösmerőseit uszonára és vacsorára. Egyszer hetenkint a nőgyűlészi nála és legalább háromszor vendégek fogadására kell előkészülnie. Ha te, mint a selyemhernyó, be akarsz gubózni, mondta élesen, engem nem fogsz erre vinni — nekem szükségem van a szellemi érintkezésre. »Mariska, hozd az illatos üveget, rosszul vagyok. — Mitől? — »A szellemi érintkezéstől

kávés tracsotoknál. »Óh, te gonosz ember! Egész nap nem jön a szemem elé.

Sétálni szándékozunk. A jó levegő kedvéért szívesen mászkol fel a hegyekre. Feleségem azonban azt mondja, hogy a hegymászásnál nagyon izzad. Ha azt mondom, hogy ép ez válik egészségédre, ő meg visszavág: de a sok mosás a házban nem kellemes neked. Ezzel le vagyok tromfolva és mint a fogoly harcos karomat nyujtom neki . . . . gyermekem nem akarjuk hallgatni a mezőn a pacstírtákat? — Azt megteheted magad, ha neked úgy tetszik — én az emberek közé akarok menni, ezért van elegáns ruhám, s nem a mezőn levő pacstírták részére. S így, vegyes érzelmektől vezettetve, sétálunk merov, peczkés testtartással a sétatéren . . . jobbra át . . . balra át . . . tanár ur . . . tanárné asszony . . . van szerencsém . . . alázatos szolgálja . . . feleségem el van ragadtatva, míg rajtam viszket a bőr, mint-ha csallán volna rajta. Szatyr is szur kissé, s elgondolkozom azon, hogy tulajdonképen az asszony jobban aknázzák ki a titulusokat, mint a férfiak, bárha szemmi érdemük sincs bennük. Elgondolom továbbá, hogy czim és rang bornirtá teszi az urát, ha például ő excellentiájának olyan neje van, — aki liba; továbbá, hogy sok — itt abba kell hagynom, mert feleségem tekint rám. »Azt hiszem, te bensőleg rezonáns? — Dehogy. — »Jól van, jól, később még beszélünk erről.

En szívesen eszem savanyut, feleségem meg édeset. »Vagy kétféle háztartást kell berendeznünk, — jelenti ki, »egyet a te és egyet az én ízlesem szerint, vagy azt eszed, amit én, a nód az asztalra

teszek. Mert ne hidd, mondja emelt hangon, »hogy savanyu kedvteléseidet osztolni kívánom. — Így hát kompromisszumot létesítettünk, a melynek értelmében egyszer havonkint kedvez ételemet kapom, még pedig azon a napon, amikor átadom neki a háztartási pénzt. »Látod, mondja, mialatt a négy százas bankót az erszényébe dugja, bizonyára nem mondhatod, hogy nem járok minden a kedvedre. Nem szólsz semmit. De Dénes, mit higgyek rólad? (Itt a hangjának tragikus színezete van.) Száz feleséget kereshettél volna, mint olyan szerényre és kevéssel beérőre akadtál volna, minő én vagyok. Válaszol lehorgasztom fejemet. »Nem, kiált fel haragosan, »ez az ember kiálthatatlan! És ezzel visszavonul.

Az orvos azt tanácsolta, hogy utazzam Karlsbadba, a feleségem meg Szliácsra. »De mindketten csak nem távozhatunk egyszerre hazulról, ez midjárt kezdetben határozott véleménye. »Lehet tűz — lehet zivatar — lehet villám — lehet betörés — lehet . . . Jó, jó, vágok a szavába, tehát akkor én fogok először utazni, amint az orvos monta. »Mindjárt gondltam, hogy férjjezem először akar utazni, az asszony egyedül maradhat odahaza és őrizheti a házat. Nagyon jó sőt pompás; mind jobban tanulj megősmereni a férfiakat — óh, hogy épp én lettem oly szerencsétlen (itt el-érzékenyedtél), ily férfhez menni nőül! (Erre szünet következik és minthogy nem válaszolok, folytatja): »Szívesen szabadulnál tőlem? Már nagyon soká élek. Egy második, fiatal feleség — . . . Kérlek, hallgass, ezt ki nem lehet tartani. Akinek valaha ilyen szívódása volt, az tudja, hogy az

kor a munkásoknak is, kiket szívesen vizsgálnának azzal, hogy, amíg meglesz, nyugodtan várjanak. Fájdalom, hiába vizsgálnók őt ezzel, azt mondják rá hogy az egyszeri számár is épp akkor adta ki párját, mikor már legjobban értet a koplaláshoz.

Igy hát, ha folyik is a munka, a kedélyek mélyében csak tovább nyugtalankodik a forrongás, háborgás. S amikor — vajmi gyakran — kitör a kráterből a tüzes láva, mind ráhull közgazdasági életünkre, melyen hovatovább annyi sebet ejt, hogy pusztulással fenyegeti nemcsak közgazdaságunkat, hanem magukat a munkásokat is, kitéve utóbiaknak annak, hogy még kevés kenyérüktől meg legyenek fosztva.

Noha tehát ösztíntén óhajtjuk, hogy a munkások helyzetükön annyit j vitsanak, amennyit csak lehet, mégis kívánatosnak tartanók, hogy mielőtt felveszik a bérharcot — szorgosan megvizsgálják, kibirja-e iparuk és munkaadójuk azt a követelést, melyet velök szemben támasztanak? Mert bizony volt már elég eset, hogy nagy gyáraknak is csak azért kellett beszüntetniök üzemet, mivel a munkások bérköveteléseit teljesíteni nem lehetett.

A nyomor enyhítése.

Kezeledik a tél. Aki kedélyes otthonban, meleg kályha mellett várja be közeledtét, gyakran el sem tudja képzelni, mennyi nyomor, mennyi nélkülözés, mennyi keserves kínlódás kél a ridg évszak nyomában. Ezeknek némi — noha nagyon is elégtelen — ellensúlyozásául a jótékonyág ösztöne szolgál, s bizonyára nem utolsó társadalmi kérdés: hogyan, mi módon és minő eszközök igénybevételével gyakoroljuk a mostoha sorsuak segélyezését

Ha modern jótékonyágunkat kissé szorgosaában szemügyre vesszük, sok visszáságra bukkanunk. A jótékonyág gyakorlásának természetes folyamata az volna, hogy minden fillért, melyet szegények támogatására szánhatunk, egyenesen rendeltetési helyére júl. Az igazi, az átértelt, a nemes célú jótékonyág csakis ily alakban nyilvánulhat.

A helyett azonban a jótékonyág gyakorlásának legszokottabb módja, hogy az állítólag e célrasszánt összeg legnagyobb részét elmuljuk, s ha a mulatság után a valódi

di célra még marad valami, azt nagygyelesen odaveljük az éhezőknek, didergőknek. Nem-e egyszerű kigunyolása ez a jótékonyágnak?

Aki egyszer elfogulatlan pillentást vetett a jótékonycélú mulatságok rendezésének kuliszái mögé, annyit láthat, hogy teljesen illuzóriássá válik előtte az e mulatságok rendezése és a nemesebb értelemben vett jótékonyág közti összefüggés. A »nemes cél« gyakran nem egyéb, mint »kedvező alkalom« bizottságban lüldökölni fényes toilettekkel hivalkodni, mulatni, az eladó leányokon tuladhatni, flirtelni stb. A költségek, melyeket természetesen a bevételekből fedeznek, vajmi ritkán állanak arányban azzal az összeggel, melyet a jótékonyág oltárára helyeznek. A tulajdonképpen mulatság képezi feltételét annak, hogy a pénztárczába nyuljunk

Minden finomabb érzéket kinosan érinti, hogy az adományok, melyeknek a nyomort enyhíteni, a szűkölködők könyeit száritani kellene, azoknak zsebéből kerülnek elő, kik mulatságok mámorában nem is gondolnak arra, miről is van tulajdonképpen szó; hogy nem a felebaráti szeretet és részvét, hanem a legjobb esetben felületes gavalérosság készlet az adakozásra. A valódi jótékonyággal ezeknek a táncz és flirt révén begyűlt összegnek semmi közösségük sincs és az ilyen jótékonycélú mulatságoknál kiálló ellentét nyilvánul az ott kifejtett fényűzés, az ott uralkodó hangulat és ama nyomor közt, melyet enyhíteni kellene.

Ezzel szemben jogosan kérdezhethetjük: Csakugyan lehetetlen lenne, hogy azok az összegek, melyek az összes költségek levonása után a tulajdonképpen célra fordíthatnak, a jótékonyági érzületet kevésbé sértő módon nem volnának megszerezhetők?

K Ü L Ö N F É L É K .

A hét története.

(A helyzet. — Ottó főherceg temetése. — A kártya áldozata. — Csaplár Benedek gyilkosa. — Sztémarszangolt állatszelidítő.)

A képviselőház e héten az iparfejlesztési törvényjavaslat részletes tárgyalásával foglalkozott. Közben a politikai körökben tartotta a katonai létszámmelés kérdése, melyben Barabás Béla a budapesti hetedik kerületi függetlenségi kör lakomáján is nyilatkozott, hevesen kikelve a létszámmelés ellen. Minthogy a közhangulat sehogyssem tud megbárkozni ezzel a kérdéssel, valószínűnek látszik, hogy az egyhamar nem fog szönyegre kerülni. Nagy mozgolódást idézett elő a mentelmi bizottság határozata, melyly-l a bizottság a báró Bánffy Dezső mentelmi bejelentése kapcsán abban állapodott meg, hogy a képviselőháznak Plósz Sándor igazságügyminiszter és társainak vád alá helyezését fogja javasolni.

Ottó főherceget kedden helyezték Bécsben örök nyugalomra. A temetésen résztvettek ő felsége, akinek kíséretében Frigyes Ágost szász király volt, Eitel Frigyes herceg a német császár képviselőjében, sok főherceg és főhercegné, a küldötségek, a magyar főrendiház és képviselőház elnökei, a magyar kormány tagjai stb. A koporsót az Augustinusok temetőjében helyezték ideiglenesen ravatalra.

Mig mostanában a lóversenyfogadások szabályozása ügyében a főemelési miniszteriumban folytak a szaktanácskozások, addig a játékszenvedély egy másik ördöge: a kártya vigan szedi áldozatait. A fővárosból egy gazdag család fia, Herzmann Jenő, negyedmillió kártyaadósság hátrahagyása után megszökött Amerikába. Kirschenbaum Gusztáv nagy vállalkozó kártyavesztéséig miatt fölbölte magát, amit egyik vele üzleti összekötésben állott építőmester, Majorossy Géza, annyira szívére vett, hogy szintén önkézevel vetett véget életének.

A budapesti esküdtörőrség a héten ült törvényt Jung József napszámos felett, aki Csaplár Benedek nyugalmazott kegyesrendi tanárt és kiváló történettudóst, egy nyolczvanöt éves aggot, minden ok nélkül az utcán megtámadta és úgy fejbe ütötte, hogy az öreg pap öt napi haláltusa után meghalt. A vádolt részességét hozta föl tettének nyert okául s minthogy ez állítása beigazolást nyert, a törvényszék mindössze háromévi fegyházra ítélte.

Az állatszelidítők ismert tragikus sorsa érte utól Peters Vilmost a berlini Busch czirkuszban. Mutatványai közben elcsuszott a ketreczben, mire az összes fenevadak rávetették magukat és szétmarczangolták. Sikertől még élve kimenteni a ketreczből és másnap fájdalmas műtéteket végeztek rajta az orvosok, akik Peters hatalmas szervezetében bizva, remélik, hogy életben tarthatják.

— **Athelyezés.** Fejér Dénes 26-ik honvédgyalozredbeli százados november 1-től a 25-ik honvédgyalozredhez, Varazdra helyeztetett át.

— **Hivatal vizsgálat.** A katonai sorozóbizottság az idei sorozások befejeztével folyó hó 6-án a csáktornyai szolgabírósnál megvizsgálta a katonai nyilvántartási jegyzékeket s mindent a legnagyobb rendben talált, melyért elismerését nyilvántotta.

— **A sorozások eredménye.** A csáktornyai járásban okt. 30-ától november 5-ig megtartott katonai sorozások alkalmával az egész járás területéről besoroztak 119 hadkötelest, még pedig a közös hadsereghez 86-ot, a honvédséghez 27-et és a póttartalékba 6-ot.

— **Halálozás.** Polyák Mátyás csáktornyai áll. elemi iskolai igazgatót súlyos csapás érte: egyetlen leánya Emma, okleveles tanítónő, 21 éves korában folyó hó 9-én reggel ¼ órák hosszas szenvedés után meghalt. A legirtózatosabb betegség a tüdővész döntötte az élete virágjában levőt a korai sírba.

Temetése folyó hó 10-én délután 3 órakor volt öríási részvét mellett a róm. kath. egyház szertartásai szerint, mely alkalommal a csáktornyai áll. tanítóképző intézet ifjusága gyászdalokat énekelt. A gyászoló család iránt általános a részvét. A család a következő gyászjelentést adta ki:

Polyák Mátyás mint atya, László és Dezső mint testvérei szomorodott szívvel jelentik, hogy a szeretett jó leány, illetve testvér Polyák Emma okl. tanítónő és ovónő, a csáktornyai áll. tanítóképző-intézet gyakorlóiskolájának kézimunka tanítónője hosszús és kinos szenvedés után, életének 21-ik évében f. hó 9-én reggel ¼ órák elhunyt.

A megboldogult drága halott hült teteme f. hó 10-én délután 3 órakor fog a róm. kath. egyház szertartása szerint a drávaszentmihályi temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő szent miseáldozat az elhunyt lelkiüveért f. hó 12-én délelőtt 10 órakor fog a helybeli peblánia templomban a Mindenhatóknak bemutatlatni.

Csáktornya, 1906 november hó 9-én. Legyen áldott emléke!

— **Jegyző választás.** Tivadar Ferencz dekanoveczi jegyző nyugdíjaztatása után Dekánoveczen okt. 27-én volt a jegyző választás, mely alkalommal Kovács Rezső főszolgabíró elnöklése mellett tartott választógyűlésen a kirendelve volt helyettes jegyzőt, Brenner Mihályt váasztották meg jegyzővé.

— **Eljegyzés.** Mattersdorfer Lajos károlyvárosi kereskedő eljegyezte Granitz Cilli kisasszonyt Csáktornyaról.

— **Halálozás.** Bachrach Zsigmondné, szül. Feiglstok Friczi, a csáktornyai tárházak r. t. társtulajdonosának neje, tegnap reggel $\frac{1}{6}$ órakerületének 42. évében rövid szenvedés után elhunyt. A megrendítő gyászról a mélyen sujtott család az alábbi jelentést adta ki:

Bachrach Zsigmond mint férj, úgy a maga valamint gyermekei Elemér, Lola, Emma, László és Frigyes nevében mélyen sujtott szívvel tudatja, hogy hön szeretett felejtetetlen neje, az áldozatkész anya, a legjobb testvér Bachrach Zsigmondné szül. Feiglstok Friczi, a Mindenható kifürkészhetetlen akarata következtében, ma reggeli $\frac{1}{4}$ órakerület, rövid, de kínos szenvedés után, életének 42-ik, a legboldogabb házasságának 15-ik évében, mérhetetlen fájdalomra kiszzenvedett. A drága halott földi maradványa holnap délután $\frac{1}{2}$ órakerület a helybeli izz. sarkertben örök nyugalomra helyeztetni. Csáktornya, 1906 november 10. A Gondviselő örökösök haló porai fölött! Özv. Feiglstok Mórné anyja, Viola Mihály, Dr. Viola Odón, Viola Adolf, Schacherl Dávidné, Dr. Viola vilmos, Mund Henrikné testvérei, számos sógorné és sógor.

Ma délután $\frac{1}{2}$ órakerület a vasutuczai gyászszobából az izz. temetőbe.

— **Nova a miniszterelnöknél.** Megirtuk már, hogy a novai járás adóhivatalt és járásbírószobát óhajl, melyeknek létesítése érdekében minden követ megmozgat a járás. Folyó hó 5-én az adóhivatal — ügyében Darányi Ferencz novai képviselő vezetésével egy küldöttség tiszteltt Budapesten Wekerle Sándor miniszterelnöknél, ki a küldöttséget igen szívesen fogadta és megígérté a kérelem támogatását.

— **József főherczeg szanatorium egyesület** »Csak egy virágszálat» czimu felhívására mindenszentek napján Csáktornya nagyközség előljárási ügyében gyűlötté tett ki a temető és templom bejáratánál, hol az előljárási ügyek egy-egy megbízottja fogadta el a nemes czélu adományokat. A két helyen összesen begyűlt 63 kor. 79 fillér, melyet az előljárási ügyben már rendeltetési helyére is juttatott.

— **A csáktornyai tűzoltó zenekar** Schmid karmester vezetése alatt ismét megkezdte működését és miután annak tagjai szerződésileg lekötötték magukat, reméljük, hogy működésük most eredményesebb lesz. A térzene ezentul is a nyári hónapokban minden szombat este fog megtartatni. Az egyet ezúton is kéri a nagyközség és a zenekarátok további jóindulatu pártfogását.

— **Az ujonczok bevonulása.** A most besorozott ujonczoknak 1907. január 15-én kell bevonulniok. Az erre vonatkozó behívójegeket a sorozás alkalmával mindjárt átadták a járási hatóságnak kézbesítés céljából, honnan azok már szét is küldettek. A már kiszolgált katonák még eddig benn tartott részét december elején bocsájtják haza, a január 15-én bevonulók szolgálati ideje pedig 1909 szeptember közepéig tart.

— **A gőzgépezők és kazánfűtők** legközelebbi képesítő vizsgái Sopronban december hó 2 naplán d. e. 9 órakerület a Sopron városi villanytelepen fognak megtartatni. A vizsgála i kérvények kellően felszerelve a m. kir. ker. iparfelügyelőséghez (Ujteleki-utca 10) küldendők.

— **Zenede Csáktornyan.** Kerner József a kassai városi zenede nyug. igazgatója, városunkban zenedét létesít, melyre vonatkozó felhívást alább közöljük. Ahhoz csak azt a

megjegyzést fűzzük, hogy alkalmunk volt számos előkelő testület és hatóság nagyon elismerő bizonyítványát látni, melyből tapasztaltuk hogy Kerner ur kiváló szakember, a zene és a zeneoktatás hivatott mestere.

Alulirt, a kassai városi zenede volt igazgatója és ottani székesegyháznak 24 éven át karnagya, jelenleg a strassi katonai alreáliskola zene tanára, Csáktornyan óhajtanék letelepedni és zeneiskolát nyitni egyelőre zongora, műének és zeneelmélet (összhangzattan, zeneaesthetika, zenetörténet) szakokkal és később, ha a körülmények kívánják, hegedű tanfolyammal kibővítni.

A tananyag és beosztása olyan lesz, mint a buoapesti zenedében; az előadások a rendes iskolai időn kívül este 6 óráig; a zeneiskola ált. előkészítő tanfolyamból, I. és II. al-, III. és IV. középső és V. és VI. felső kiművelési osztályból; az általános szakon a tandíj év 60 K. mely félévi részletekben előre fizetendő; a beiratási díj egyszer s mindkorra 6 K. Csak az énekszak tandíja havi 4 korona.

A zenede 1907. január elsejével nyílik meg és tart az iskolai nagy szünetidő kivételével 1908. február végéig.

Jelentkezéseket elfogad Strausz Sándor ur könyvkereskedése 1906 december 15-ig bezárólag. Zeneiskolát csak azon esetben nyithatok, ha elegendő számú jelentkező lesz.

Csáktornya, 1906 november 5. Kerner József zeneakadémiát végzett zenetanár.

— **A gazdasági egyesület vegyen példát az alispánról.** Zalavármegye alispánjának ezt az intézkedését, hogy a fontosabb tudnivalókról minden megyei lapot egyidejűleg értesít, örömmel vetjük s épen ennek a hatása alatt csodálkozunk azon, hogy a Zalamegyei Gazdasági Egyesület közleményeit csak egy zalaegerszegi lapnak adja ki. Mert így Zalamegye többi 10 lapja és ezeknek mégis csak nagy olvasó közönsége, nem jut a hírekhez, vagy pedig másod kézből és későn jut hozzá. Már pedig azt hisszük, hogy úgy az egyesületnek, mint a közönségnek, az egész megyének az érdeke, hogy a hírek minél hamarabb és minél szélesebb körben jöjjenek köz tudomásra. Ezért az egyesület titkári hivatala nagyon okos dolgot cselekednék, ha a fontosabb közleményeit sokszorosítaná és egy időben küldené meg minden megyei lapnak. Utóvégre az egyesület nem egy lapnak a szerkesztője, hanem minden megyei újság olvasóközönségéből összeálló gazdatársadalom tartja fenn, s ez fizeti a tisztviselőket is. Igaz ugyan, hogy az egyesületnek az illető lap hivatalos lapja. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a közleményeknek más lapban a világért sem szabad megjeleniök, hanem azoknak a megyének csak egyik sarkában kell napvilágot látniok, s így azokra bizonyos titokzatoságnak kell borulnia. A hivatalos lap jellege csak azt jelenti, hogy annak a kapott fizetésére mindegy közleményt fölvenni muszáj, tehát azokat is, amelyek terjedelmességük, vagy csekélyebb jelentőségük miatt, a többi lapok esetleg fel nem vennének. A gazdákat utóvégre nem szabad presszionálni arra, hogy járásuk szokott lapja mellett még egy megyei lapot is járassanak csupán azért, hogy abban némelykor rábukkanjanak a megyei gazdasági egyesület köréből jövő hírekre. Hisz utóvégre nem lehet az egyesületnél olyan rengeteg dolog, hogy rá ne érnének a közleményeknek tíz borítékba való beleterítésére.

— **Zeneestély.** Sárközi Sándor zenekara minden csütörtökön a Hencsey-féle vendéglőben hangvesenyez.

— **Szurkálások.** Tódor Ferencz bottornyai lakost Sánkli János muraszilvágyi lakos az országon minden előzetes szóváltás

nélkül f. hó 2-án zsebkésével hába szurta mint mondja azért, mert Tódor őt 3 évvel előbb megölésse fenyegette.

Bottornyára haza felé tartottak Poszavec Zósef, Debelecz Rókus és Tóth Mihály legények f. hó 3-án, miközben két részeg ember, Murcsics Jakab és Ofcsár Ferencz meglámdta és megszurkálta őket.

— A Dr. RICHTER-féle Liniment. Caps. CompHorgony- Pain-Expeller) igazi, népszerű háziszerré lett, mely számos családban már több mint 37 év óta mindig készletben van. Hátfájás, csipőfájdalom, fejfájás, közhvény, csúznál stb.-nél a Horgony-Linimenttel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatást idéztek elő; sőt járványkóránál, minő: a kolera és hányóhasfolyás, az altestnek Horgony-Linimenttel való bedörzsölése mindig igen jónak bizonyult. Ezen kitűnő háziszerré jó eredményvel alkalmaztatott bedörzsölésképpen az influenza ellen is és üvegekben: á 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona a legtöbb gyógyszerárban kapható; de bevásárlás alkalmával tessék határozottan: Richter-féle Horgony-Linimentet (Horgony-Pain-Expeller) kéri, valamint a »Horgony« védjegyre és a Richter cégjegyzésére figyelni és csak eredeti üveget elfogadni.

— **A jövő évi sorozások.** Sok helyen még el sem kezdődtek az idei őszi sorozások, már is elrendelte a honvédelmi miniszter a jövő 1907. év tavaszán megejtendő ujonczállítás elmunkálatainak a megkezdését. A most megjelen 78000/8. a számú honvéd. minisiteri körrendelet szerint az 1907. évi ujonczállításra az 1886, 1885 és 1884 évben született három korosztálybeli ujonczkötéses kállitvatnak elő, kik tehát már most kötelesek tartózkodási helyük előljárási ügyében összeírás véget jelentkezni s idejében gondoskodni arról, hogy törvényes kedvezményük az illetékes hatóságnál bejelentessék.

Az Osztályorszájték hatodik osztályának záróhúzási napján október hó 23-án a legnagyobb nyerevény, melyet eddig egyáltalában nyertek 700.000 korona összegben a Szántó és Társa (Budapest, Váci-utca 11, Régi posta-utca 10 sarkán) főelárusítók által eladott sorsjegyre esett. Oly esemény ez, mely az osztályorszájték fennállása óta elő nem fordult. Egyetlen főelárusító sem tud ily szerencseeredményt felmutatni.

— **Kettő közül a harmadikat.** A csáktornyai sorozásról hazatérőben voltak mult hó 31-én a végfalvi és III. hegykerületi legények vizgés mellett, mi közben este 7 óra körül Stridó mellett a Bánfi hegy felé vezető úton a zene miatt a végfalviak összeszólköztek a III. hegykerületbeliekkel. Az összeszólközözás veredéssé fajult, mikor a legények között volt Kristofics János végfalvi esküdt a veredő feleket igyekezett kibékíteni. Igyekezettel azonban pórná járt, mert a helyett, hogy azok hallgattak volna rá, neki estek, és lécekkel meg más alkalmatosságokkal úgy ellátták, hogy a szegény ember legalább 20 napig kénytelen az ágyat őrizni.

— **Katonai vállalati lovat másnak adni tilos.** A honvédelmi miniszter 70970/22 számú rendelete értelmében szigoruan tilos katonai vállalati lovakat a vállalkozónak másnak bérbe, tartásra, vagy egyébként másnak adni s ezért tilos a községi előljárási ügyeknek ilyen ügyben bármiképpen segédkezni.

Szerkesztői üzenet.

Domasinecz. Köszönjük a szives értesítést a Rákoszi únnepélyről, de sajnálatlalt, nem közölhetjük, mert először is erről a megyei lapok közül már több megemlékezett, s mi másodosorban nem szeretünk valamiről írni, azonkívül már idejét is multa. Kérjük tehát mások idejében beküldeni a híreket.

Sve pošiljke se tiču zadržaja novinah, naj se pošiljaju na me, urednika u Csáktornya.

Izdateljstvo:

knjižara Strausz Sandora, kam se predplate i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

na horvatskom i magjarskom jeziku izlažeći društveni, znanstveni i povučljivi list za puk
Izlazi svaki tjeden jedanokrat i to: u svaku nedelju.

Prodajna cena je:

Na celo leto . . . . . 8 kor.
Na pol leta . . . . . 4 kor.
Na četvert leta . . . . . 2 kor.
Pojedini broji koštaju 20 fil.

Obznane se poleg pogodbe i računaju.

Odgovorni urednik:

LOPARITS R. JÓZSEF.

Glavni urednik:

MARGITAI JÓZSEF.

Izdatelj i vlasnik:

STRAUSZ SÁNDOR.

Navuki za november mesec.

Lepo je vreme, svake fele jesensko delo moremo zvršiti. Dakle pohasnujmo sadašnje lepo vreme, jer moguće je da se na hitroma vreme preobrne i deždji zima nastane kada nebudemo mogli niti orati niti sejati.

Cene žitku su se genule. Za zob velike peneze plaćaju, i ječmenova čena se na hitroma vreme preobrne, i deždji zima nastane, kak je po žetvi bila. Nego to je falinaga, da ovoj višoj čeni malo gazdov zeme hasna, jer najviše njih je već prodalo svoje letošnje zrnje.

I marvinska cena je jako narasla. Iz jedne strane zato jer je zbog lanjske slabe krme sada malo marve, a iz druge strani zato jer je Austrija i Magjarska sa Srbijom u harmičnim boju te ove dve nedopustiju, da serbi sem marvu prodavaju. Iz toga nemajmo mnogo hasna, jer naši gazdi već komaj da imaju nekoju glavu marhe za prodati.

Jako opominjam sve gazde, da naj se nedaju zaslepititi zbog visokih cenah i za gospodarstvo potrebnu marvu, bez koje nemoreju biti, naj ne prodaju, jer onih par desetačah hasna bi njim potlam znal jako vu zabici biti.

Kuruza je zbog hudeg vremena vu augustu i septembru vnoغو trpela ali ipak je bolši plod donesla, kak su to gazdi čekali. Ako celoga orsaga gledimo, ljetos je skorom dvaput tuliko kuruze zraslo, kak

prošlo ljetos. Lani je zraslo po prilici 23 milijoni metercentov kuruze a ljetos skoro još jedanput više, tojest 41 milijon metercentov To je hvata Bogu lepi broj, a kaj pak ako bi još vreme služilo.

I krumpere je više zraslo kak lani. Ali vu goricah nije dober plod. Peranospora i pnjilenje je vnoغو na nikaj delo. Pak zato tak vu kulikoči, kak vu kakvoči je slab bil plod i slaba bratva.

Gledimo anda još sada kakove posle imamo vu gospodarstvu.

Ako je gdo sa jesenskom žetvom zakesnil, naj se trsi to zvršiti, jer jako kesna setva je vnoغو uput ne dobra, pak onda lahko i takno vreme nastane, da se nikakvim načinom nebude moglo sejati.

Ako smo jesensko orenje i setvu zvršili, dok se zemlja nezmrzne moremo svakojačko delo zvršavati, jarke kopati, vu zemlju cevi devati gde je dinka zatem grabe kopati. Pa moremo i gnoja vun voziti ali trsimo se da gnoja taki raztepemo. Samo tam je moči čekati sa raztepanjem gnoja, gde je zemlja vdol, pak ako bi deždji došel bi vu jarek zopral gnoja.

Kada jesensko delo zvršimo, moremo našu marvu koja su do sada delala na malo tenkešu koštu privući. Moremo početi hraniti sa repom, krumprom. Vu štalu zaprtu marvu moramo svaki dan jedanput pustiti van, da se malo razgibaju To je osobito pri mladoj marvi jako znamenito. Kak takajše i domaćoj živini je treba svaki den malo gibanja. Sa brejom marvom skrbljivo

postupajmo, dobro je hranimo i čuvajmo je od prehladjenja.

Na vrtu za povrtelje skopajmo zemlju i pognojimo.

Na sadovnih drevjah zvršimo potrebne posle, namažimo nje pak se trsimo je policiti sa vapnom zmešanim sa ilovačom i marvinskim lajnom. To je jako na hasen. Iz drevja mehin doli opadne, pak kuliče, koji su pod mehinom bili i kukcove jejci pogineju. Jako je dob o policiti i zato jer vapno neprime tuliko nase sunčene trake pak tak onda niti lahko ne zmrzne drvo. Onim drevam koje na protuletje hoćemo saditi, dobro je već sada skopati jame. Vezda moramo pod drevje gnojiti. Gde je drevje treba braniti od zajcov, tam drevje zamotajmo kuruzinjem, ili slamom ili trnjem.

Vu goricah moremo početi pokrivanje. Moremo početi gnojenje i po grobanje. Pri novih goricah moremo započeti rigoleranje. Vu onu zemlju, koja nije rigolerana ne sadimo trsje.

Senokošu čistimo, jednačimo i ako je potrebno jarke kopajmo. Malo pognojiti i senokoši dobro opadne.

Čmele već sada moramo početi zaprti vu koš. Ako je koš ne dosta zakriven, zakrijmo ga slamom, da nebude zima čmelam.

Vu žitnici i na nahizju marljivo prebraćajmo zrnje, da se ne vužge i da neplesnivi, zatem da žički ne idu vu njega.

Koje novo vino se je dozorilo i zverelo, dolejmo ga.

Porciju za četvrti fertalj je do novem-

Z A B A V A.

Maršala „Napred“ mešter pipah.

Staroga maršala Blüchera su svi nazivali »Marschal Vorwärts, ili to horvatski »Napred.« Ali stari gospodin je toga naslova i zaslužil, jer za svega njegovoga soldaćenja i ratovanja nije on nikada natrag biežal. On nije poznal kaj je to »retirati.« Ta neprijateljska sila u ratu, koja bi njega u biegnagnala, nije na ovom svietu obstojala i on je taj dični naslov »maršal napred i u grob odnesel.

Stari Blücher pako je bil strastveni duhandjar te je najradje iz hollandezkih zemljenih pipah pusil. On je takove sobom vozil na tućete, a med njimi je imal pazku te je i vodil računa jedan posebni mešter pipah. Ako bi se jedna pipa bila potrla, tak je to bil nekakov dogodjaj, koj je staromu junaku bil važniji nego mozbit u ratu manji okršaj. U takovom onda slučaju bila je »blessirana.« Točno pregledana, pak ako kaniška luknja nije bila preblizu glave pipe, gde je bil duhan naphani, potrla tak, da se je još mogla na kaniš nataknuti, tak je bila u ladicu metnuta, gde su sve tako blessirane pod menom »štrčki« (Stummel) spravljene bile.

Iz takovog »štrčka« je maršal navadno pusil na maršu ili ako je u ratu neprijatelja rekognosciral i kak očevdici pripoviedaju, mnogoga takovoga štrčka mu je neprijateljska krugla izpod nosa odnesla.

Za vrieme »ratovah za oslobodjenje« bilo je opet potrebno, da si maršal opet novoga meštra nad pipami postavi, pak si je za takovoga izabral niekog iz Rostocka, imenom Christian Hennemann, koj mu je bil osobito oddan, a već je služil u vojski pet godinah, anda stari izprobani soldat. Hennemann je podpuno, na broj znal, koliko je posve celihih pipah, koliko blessiranih i koliko štrčkov, on ih je svake subote u večer brojil, kak skupec svoje cekine te je od zdvojnosti, na to rekuć, iz kože hotel skočiti, ako je med blessiranemi jednu našel, koja nije niti štrčak mogla postati.

Bilo je na dan bitka kod Belle-Alliance u jutro, kad je njegov vierni Hennemann jednu posve celiu navadnim soldaćkim duhanom nametal, zapušil i onak kadeću se staromu maršalu, a već je već na konju sedel pružil. U tom hipu udari kanonska krugla iz neprijateljske strane tik pred starim junakom u zemlju dole tak, da je prud, piešak i zemlja i samo onak na sve strane lätela i njegov bielec jahać pun toga pieška

bil. Konj je u to skočil na stran, a liepa pipa je tako nenadano izpala staromu maršalu iz rukuh te se je potrla prije, nego je samo i jedan krat iz nje potegnul.

»Strela božja, prokleti lumpi! — Da bi vas vrag odnesel!« — Klel je stari neprijatelj. — Ja vas budem već vućil staromu Blücheru pipu pred nosom potrla! Henne mann, drago diete! — oberne se k svojemu »pipah meštru,« koj si je na strani iz očih rukami pieška ribal — »napsi mi frišku pipu, zapuši mi ju i čekaj kratki čas ovde na me!« — Stim spukne iz nožnice sablju te sa »Napred moja dieca!« bieži svojom vojskom proti neprijatelju, — sve dalje i dalje tak da bitka nije trpela samo »kratki čas,« već je celi vruć dan trajala i »maršal napred« je na svoju pipu i pušenje posve zaboravil.

Poslie dugoga boja bila je bitka odlučena i stari Blücher je bil obladavec.

Kad su se poslie bitke obladavci, prijatelji generali, stari Blücher i Wellington pri razstrielanoj ošteriji »Belle Alliance« sastali, čestitali su jedan drugomu na pobiedi nad francuzi. U spomenku, kojega su vodili pomoćju tolnačnikah, pošto stari Blücher nije razmel englezki, a Wellington nije opet razmel trancezki, koj jezik je Blücher dobro

bra 15-ga treba platiti. Potlam već interese treba plaćati.

To su vam navuki za novembar mesec. Naj si zeme svaki iz njih kaj mu je potrebno. Naj sa svojim opaživanjem složi skup i naj dela onak kak je bolje. Već takov svet živimo, da ljudi već i pod morjom hoćeju poljodjelstvo tirati. Dakle mi ovd na suhim sé tim bolje moramo trsiti, da sa Božjom pomoćjom čim vekši hasen zememo iz zemlje.

Naši navuki ideju na to da gazda čim vekši hasen zeme iz zemlje, da si gazda tak rezdeli delo, kak najviše more priskrbeti, da zemlju gnjoi i obdela vu redu. Samo onda bude bogat svaki pojedini gazda i bogat zadovoljen bude celi narod.

Ljubav vu školi.

Da istinska ljubav kakova mora biti da tak na pojedine kak na puk, tak na društva dobroćinstvo kak na blaženstvo države dobro čini na ovo poljeg maloga premisslavanja bez svakoga najmanjega iztraživanja odmah dojdemo. Najlepša ljubav je ona, koja na mir dopelja dosad bivšu borbu i za dobroga vćini človeka. Razveseli sirotinju, polakšavanja balžama kaplice spuščta na boleće rane: izbriše tužne suze, sa jednom rećjom blizo donese jednoga k drugomu i na ljubav nanudja nepokvarjena človečanska srđca.

— Ljubav je ona koja nigdar nezmenka vu dobrom, vu kojoj i poljeg koje razširiva se svako plemeniteše čutenje: krotkoća dobro misljenje skup držeće prama jednomu cilju trsenje.

— Ljubav je ona, poljeg koje jeden človek vu drugim motri njegóve nakane, podigava podopiranje, koji poljeg svoje slabóce i nemogućnosti na drugih pomoć na razveselenje jesu pozvani. I daklje gde bi imalo bolšega mesta ozbilnijega blagoslovlenešega zvanja, rećimo svetešu ulógu, ako ni vu pućkoj školi. Samo od nas visi, da krotkeša neozbiljena čuvstva i ovih korunu: ljubav vcepimo vu nepokvarjena srđca, da ona

tamo budu se jaćila kakti dobroćinstva, krotkoće hvale, poštenosti, trplivnosti dragovolnosti i milosrdnosti blaženi pobožniki.

Nam kojim je vu ruke podana dojdúće mladezi sudbina, naše domovine dojdúćega blaženstva temelj, neodpustliva glavna dužnost bude školsku ljubav na temeljno izdržavanje izpuniti. Porušiti nezadovoljnost neljubivost, gizdavu radustost, i na mesto zasaditi ljubav dobrosrećnost bližnjega svoga skupne čuljivosti blažene kreposti.

Čisto izkoreniti da kako nemremo falinge i grehote. Vu našoj mogućnosti nestoji lažljivu prevarau nadutost, iz rećjom svako zločestoću na dobro obrnuti, nego ako je bolše, ipak još za bolšim se trsimo. Tim postigli jesmo ono, da iz naših ruk van izidúća mladež vekšu i blaženešu svrhu postigla bude od današnje. Ovd na prvo stavimo jednu peldu od jednoga deteta koje nigdar vu skolu hodilo nije. Káj se bilo dogodilo? Ovaj bez školske odhranjivosti izraščeni lopov bez krotkeše čudorednosti i bez blažene ljubavi na tuliko je s haril svogoga oca da je radi svojih težki ran tužbu podigel proti svemu sinu. Pitam sada: — da jeli bi mogućen bil zakon, sina na krotkešu čudorednost, prama svojemu ocu na ljubeznost obrnuti, ako ni bilo vu njega vcepleno i vu njegovu krv vlejano vu onom vremenu vu delinskoj mladosti. Dok šiba je drevce moći je ravnati, ako međjutim drevce postane nemreš ga vijati.

Na ljubav samo ljubav more odhranjivati. Kaj je anda ta ljubav? Človečanskoga čuvstva ukupna dobro dušne javnosti, sva ona koja dobra človek čuti kakti peršona, kakti človek, kakti familije član i kakti domorodec. Oduševljene, koje slobošćine misel zbuoila je vu nas; priateljstvo proti našemu bližnjemu skupno čuvstvo; koje narav i sve lepote vidjenje prebudi vu nas, vera za ufanoš, skojom k našem odkuoitelju kakti naše vere nastavitela glavi se obrnemo.

Pokažimo iz prilićnimi peldami, da je bezsrćen, slikokazac: vreden da se zahiti, nadutostoga se ogibaju, nezahvalnomu svaki se grozi, zločesti si počinka nenajde nenaviden pako najviše sam sebi škodi. Nasup-

rot izpoznajmo domóvine naše nekuliko znamenitih ljudih, koji su prama domovine svoje ljubavi svoja imanja, krv da paće i življenje svoje alduvali, naj vidi, zna i čuti ono dete za pripravnoga aldova prama domovini i bližnjega svojega ljubav koji nigdar nebudu pozableni. Nadalje izpoznajmo žnjimi domovine naše svakoga reda i jezika stanovnike, koji ukopno činiju magjarski narod izkojimi ukupno potrebno je da se radujemo domovine dobrotam, ukupno moramo braniti ako vu pogibelji stoji orsag. Ukupno živimo, vu domovini pokopani jesu naši otci, pokopani budemo i mi, jednako hrani nas naša mali zemlja: jeden sdrugim skopćani jesmo kak pojedine karike od lanca. Iz naravopisa svakojacke znamenitosti, kak na primer Sunce, Mesec zvezdovito nebo, grom i grmlavica sva ova na božju čast i ljubav prebudimo, ako po takvim načinom pametno budemo voditi navuke, na navučniki licah videlo se bude ni samo da čujeju nego i čutiju takaj koja su njim predavana bila. K ovomu još sluziju sledeće zlate reći: Neodvorimo pred detetom bezljubivosti ali zametovanjem: skrbljivo vugibajmo se svake prilike, koja bi vu detetu nenavidnost, nadutost, slikokaznost doprineslo i vunjem serditost pobudilo prama drugih.

Po čutimo žnjimi, da mi udugano kaštigujemo, ar se neveselimo natom, ako kojega guder takaj i vidimo trpeti, onda postigli jesmo navuka glavnoga cilja: vu ljubavi odhranjivamo. Naj se blisti ober naše škole vu svakoj priliki blažene svetlosti dan ar ovo je preobladanje človečanske divje strasti! prazne nadutosti na neđužnih račun bezdušnosti na svoj hasen računajuće preduzetnosti, slepe nenavidnosti.

M. F.

Politički pregled.

Kak smo već vu zadnjim broju pisali dva novi ministri, minister skupne vojske i minister skupnih zvunašnjih poslov su bili vu Budapešti da pohodiju magjarske ministre.

Iz te prilike je Vazsonyi Vilmos vu or-

govoril, opital se je englezki vojskovodja Wellington pri starom Blücheru, kak je on to u jutro svoju vojsku u rede postavil, da mu je bilo moguće ovak majstorski naprediti i takovim uspiehom na neprijatelja navolit i do noge ga pobiti?

Blücher, koj je dobro razmel boja biti ali govornik je bil slab te na dugo pripoviedati mu je bila muka, digne svoje jake overve u vis, naguza čelo, izpljune čika iz ustah i veli: »Znate gospodin kamerad, to zam ja ovde nemogu pripoviedati niti pokazati, najbolje bude, ako onamo na miesto odjašemo pak si onde cielu stvar vlastitimi oći pogledamo.« Tim podbode svoga bielca saćkim spravišču pitanje postavil k ministerpredsedniku, da jeli je istina da bi minister skupne vojske povišenje soldaćije zahteval. Kak se zna sadašnja vlada je taj program dala da soldaćka pitanja se nebudu dirala sada.

Wekerle ministerpredsednik je taki odgovoril. Veli su da on nigdar nije obećal nikomu, kada je vladu prijel, da bude vojnićtva broj podigel. Ali to svaki človek more videti, da ako su već gotovi novi štuki koji 18 put brže strelaju kak stari, da je za ove štuke potrebno ljudi. To je drugo pitanje jeli mi hoćemo dati ove ljudi i po-

leg kakovih kondicijah damo mi više vojske. Wekerle veli da on neda tak dugo ni te prićme jahati prama rećenomu miestu a Wellington za njim. Kad su prispeli na miesto, gde je u jutro »maršal napred« svojim vojskom stal, bilo je sve prazno, samo pod hrasom, pod kojim se je maršalova nova pipa potrla, stal je jedan soldat, rubcom svezanom glavom a drugim rubcom opet omlanom rukom i taj je pušil iz nove biele zemljene pipe.

»Oh, strela bozja, duh pektenski! Em je to moj, Kristian Hennemann!« — Krikne Blücher već iz daleka. — »Dećko, kak to izgledaš i kaj delaš ovde?«

I izbilja, bil je to Kristian Hennemann, maršalov »pipen mešter,« te je baš srdito pred se gledal i samo je kad i kad svoga ljubeznoga gospona pogledaval, kak da mu hoće nekaj spoćitavati. »Jeli su već teda negda došli!« — veli zatim — »Cieli dan sam tu sfal i čekal, jednu pipu za drugom su mi ovi prokleti francuzi izpred nosa odstrelili, jedan krat mi je dapać takovo olovnato zrno i komad mesa iz lica odneslo, a ova ruka bude takaj valjda pri vragu. — Evo, ovo je zadnja pipa!« — tim pruži Hennemann goruču pipe svomu gosponu; on ju zahvalno vzeme iz njegovih ruk i dok teč-

no dalje puši veli milostivo: »Siromaški Kristian, drago diete, to je istina, da sam te pustil dugo čekati, ali vidiš, — kaj ču ti ja, — kad ovi francuzki vragovi nisu hoteli odmah biežati!« —

Poslie njegove smrti bil mu je dakako u Berlinu spomenik podignjen i baš na prostoru med kraljevom palaćom i operom postavljen.

Vrlo liepa anekdota je o tom spomeniku o miestu, gde je bil postavljen i o operi u novinah »musica« stala: Kad je komponista Spontini svoju operu »Agnes hohenaustaufenska« dogotovil te se je u Berlinu već i prikazuvala, izpostavilo se je, da je mužika malo prejaka, pak stoga se je svaki čuval, koj je u tu operu išel, da mu nebudu sedalu blizu orkestra, osobito pako blizu bubvja ili truběntah, jer zaglušna muzika nije nikaj baš ugodnoga, a takova stvar se već neda tak lahko preinaćiti, jer bi ciela opera svoj karakter izgubila.

Na jedan krat niekog jutra se je videlo, da je kroz noć netko Blücherovoj statni metnul u ruke veliki, spisani arkuš papira, kojega kad su dole donesli, su videli, da je molbenica na kralja, koja je glasila ovak:

»Vaše Velićanstvo!«

»Vaše mi je Velićanstvo dostojalo izka-

ednoga soldata, više, dok se nekoje narodne zahteve neizvršuju. — I to takove zahteve koje budu na korist narodu.

Prošloga tjedna su dalje razpravljali zakon od meštije i fabrikah. Zakon bude za malo vreme i primljen i posvećen.

Kak takaj vu orsačkim spravišču su zalostno zeli vu protokol za sućut nadhercega Ottoja, koj je prošle dane vumrl.

Razpravljali su nadalje molbenicu Zalavármegjije i Gyórvármegjije koje bi rade da se zakon napravi koj prepreči štrajk. Pri toj molbenici je više ablegatov govorilo i do toga je došlo, da je potreben zakon tak za težake da je gazdi pravičnom plaćom obdeliju, kak za gazde, da težaki nebudu mogli za kakvu god malenkost vu štrajk stupiti.

KAJ JE NOVOGA?

— **Kalendar:** November 12. Ponedjeljak, Marton papa, mučenik — 13. Turk, Stanislav. — 14. Sreda, Inkund biškup, prizn. — 15. Četvrtak, Leopold prizn. — 16. Petek, Edmund. — 17. Subota, Čudočinci Gregor. — 18. Nedelja Odon prizn. — Evangelium ove needalje je »Spodobno je nebesko kraljestvu k zrni muštarde. — Mladi mesec bude 16-ga ob 9 vuri 36 minuti vu jutro. — Vreme bude meglasto i deždjuvno.

— † **Otto nadherceg.** Vu gliboko žalast je opala vladarska hiža, Vumrl je Otto nadherceg, našega kralja bratić i mlajši brat princa prestolonaslednika. Novembra 1-ga na večer ob 6 vuri je po kratkoj borbi vumrl. Njegova smrt je ne došla iz nenada. Znalo se je da bude moral vumreti jer je takov beteg imel vu gutu, koj mu je sada vu krv

zati tu čas, da je moju statnu dalo postaviti izmedju Vašeg Veličanstva palače i Opere a to sigurno za to, da ovde mirnu počivam, Vašeg Veličanstva tud mimo prolazeću Visoku osobu češće u lice gledam i dobru, tiepu muziku čujem. Ali od niekog vremena sam žalibože posve ogluhel od one strašne larme i trubentanja iz opere, kojim se niti ona halabuka iz rata, kojim sam za života dosta prisustvoval, izporedeti nemože, jer je ova ovde jača od one. Molim Vaše Veličanstvo, da u interessu mojega mira izvoli prepročitati pievati Spontinieve opere a najmre pako operu »Agnes hohensauffensku« i ja ću Vašem Veličanstvu za tu milost biti vrlo zahvalan.

Dakako da se je ova anekdota razširila po celom varašu i veliki smieh prouzrokovala.

Još je veći smieh u varašu prouzrokovala druga anekdota, koja se je o toj Spontinievvoj operi pripovedala: Nieki liečnik je imal bolestnika, koj je uslied pucanja u ratu ogluhel. Liečnik je došel na tu misel, da se bolestniku more samo stuh onim sredstvom povrnuti, kojim ga je izgubil, pak ga je vodil onamo, gde su kanoniri u cilj pucali te ga je posve u blizinu kanona postavil, ali gluhi pucnjavu nije čul. Onda ga je jedne večeri pelal u Spuntienuvu operu »Agnezu hohensauffensku« pak ga je postavil tik krej orkestra, na miesto, gde su trubente i bubnji bili, a i on sam se je polag svog bolestnika sel. I izbilja, u drugom aktu bolestnik na jedan krat skoći iz svog sedala i pun veseolja zakriči: »Ja čujem, ja sam zvraceni!« — »A kaj vam je čoviek božji,« — odgovori doktor — »em orkester niti neigra!« — Siromak doktor je sam ogluhel, pošto nije čul, da orkester izbilja igra.

Em. Kollay.

vudril i moral je vumreti. Jedne novine pišeju, da je nadherceg svojoj lehkoj krvi opal zotvom. Jako hie ne nature bil. Pišeju i to novine da se nadherceg nigdar nije trsil bližiti k magjarskomu narodu.

— **Stössel general zatužen.** Ne zdavjna da su ga oslobodili od krivnje, da tobož onje kriv kaj je Port Arthur predani, sirumaski Stössel general opet ima sa sudom posla. Najme oštarijas, koj je vu Porth Artura meril vince Stösselovim oficerom jo zatužil Stössela sada za dvanajst jezer rubelov: Tuliko su ostali dužni oficeri i Stössel je za to bobro stal. Nadalje ga je zatužil i zaoda je oštariju na špital dal preobrnuti, vno go novoga pohižtva nutri napraviti i t. d. Sveškupa je za dvestojezer rubelov zatužen, akoprem siromak tuliko vrednosti ne ima. Stössel je sada vu penziji.

— **Žalostna štelinga.** Vu Lipto Szent Miklóšu je žalostna štelinga bila. Samo slabi dečki su došli na štelingu a polovica njih je falila jer su otišli vu Ameriku. Osobito med tóti njih vno go ide vun vu Ameriku.

— **Ogenj iz jala.** Vu Prószek vno go vármegjinskoj občini je negdo vužgal Jóbb Gyula vármegjinskoga sudca sve imanje štale škednje Sve je zgorelo, pak i marha nekoja su vu štali zgorela. Ognja je sigurno iz osvjeete napravil krivec, kojega iščeju. Kvar je veliki.

— **Nečemurna mati.** Vu Nagykörsu pri vdovici Molnár Lászlója je stanuvala jedna 19 ljet stara puca Tóth Terezija. Ove dane je Molnarovica svinjam jesti nesla. Med tem je spazila da svinje nekaj hrustaju. Bo lije je poglednula i evo jedno malo novorođeno dete je bilo pred svinjama. Taki je sumnja postala na Tóth Tereziju, koja je i valovala nečemurni čin rekla je da je zato dala svinjam dete, da nigdo nezna za njezin spol. Nečemurnoga srdca mater su žandari prijel i odegнали vu rešt.

— **Iz cuga je opal.** Priikom svečanostih za Rákócija, je vno go ljudi putovalo sem tam pak zato su i stare kućije zeli napre na kojih se izvuna luknjaju karte. Ne dalko od Tihany-Poprad banhofa takajše jeden kalauz (kondukter) luknjal karte i kak je za jedna vrata prijel, da je odpre, se je otrglo držalo i on je opal vu grabu. Teško oranjenoga su odpeljali vu špital.

— **Ogenj vu cirkvi.** Vu Budapesti vu cirkvi svet Anne seje ove dane veliki nemir napravil od jedne sveće se je vužgalo odelo na oltaru. Ljudi kad su plamna videli nekoji su počeli van bežati. Ali nasreću je svećenik ne zgubil mir pak je on sam pogasil ognja. Za malo vreme je opet mir nastal vu cirkvi.

— **Poljodjelstvo pod morjem.** Vu Japanskoj kre morja takovu biljimu jedu ljudi za »čušpajz« koja na dno morja raste. Ima i takovih obalal, gde takova biljina na mekoti zemlje na leto do dvestopetdeset korunah hasna donese. Ove biljine obdelavanje najveć iz toga stoji, da ju vu jednake rede posejaju pak onda opet skup pobereju zrelo seme. I to je jako dobro da duže vremena daje ploda tak da je ne potrebno svako ljeto sejati na novo. Na nekojih mestah je to glavna hrana japancom. Vzeda vu noveše vreme i Amerikanci probaju jeli bi mogli ova biljim pod morjom sejati. Sigurno da je ta biljina pravi aldov na onih mestah, gde drugo silje jako veliko neraste. Bog zna jeli se budu Amerikanci privičili k tomu kaj večjapanci vno go ljetah imaju za hranu.

— **Iedne hasnovite novine.** Vu Zürichu izlaziju jedenput na tjeden tak zvane

»Zaručnicke novine.« Ove novine imaju agente po celoj Švajcarskoj, koji popiseju imena svih devojkah, koje su vu zaruki i svih dečkov. Ova imena onda iz ideju vu novinah na svelo, te devojke i dečki od sveposvud dobiju muštre iz štacunov da si naj tam za tal cenu prištelaju robu.

— **Zaručenje.** Mattersdorfer Gyula tergovac iz Károlyvárosa (Karlovac Hrvatska) se je zaručil sa Gránitz Leopoldovom kćerkom Cillika gospodičnom, iz Csáktornje.

— **Dvostruko samoubojstvo.** Nekoj inžinir, po imenu Simon iz Belgije je već više dana živel vu jednoj pogodjenoj palači vu Parizu sa jednom jako lepo ženskom. Ove dane je ženu i sebe strelil. Samo to se zna da je gospoje, koja je jako lepa bila, bila razdružena od svojega muža, koj vu Francuskoj živi. Tri dni predi, kak su se skončali nije bil Simon doma, ali se je ipak povrnul nazaj i kak služkinja veli dva hie je na svoju dragu, jednoga na se strelil vu srce. Pismo su ostavili samo tuliko: Naša je smrt dogodjaj velike ljubavi.

— **Zarašćene dvojke.** Vu Welingu vu Virginiji je jedna mati porodila dvojke koje su skup zarašćene. Novorođeni su čista zdravi samo hrbti su njim skup zarašćeni. Jeden od drugoga čisto ekstra živi, čuti i cera, Ako se napriliku jeden plače, drugi čista mirno se ponaša.

— **Zaruki.** Binder Károly trgovine vodja si je zaručil vdovicu Srenk Ignaca rodjenu Kornfeind Klement na gospoju iz Csáktornja.

Müller Jakab zagrebački trgovec si je zaručil Aschner Regina gospodičinu iz Csáktornja

— **Avanžeranje.** Njegvo veličanstvo kralj je Kayser Miklósa 25 hovédskog pešičkog regimenta leitinanta od novembra 1-ga za oberleitinanta imenuval.

— **Marvinski tjedniski sejam.** Vu Csáktornja varašu na jeden mesec jedenput tojest svaku prvu sredu vu mesecu ili ako bi prvi dan meseca na sredu opal onda sledeću sredu se bude na tjedniskim sejmu i marvinski sejam obdržaval. Od dognane marhe maltu nebudu brali. Prvi takov sejam je ovoga meseca 7-ga bil obdržau.

— **Najviše porcije njih plaća vu Csáktornji:** Grof Festetics Jenő na prvim mestu sa 4 jezere 550 korun 17 filleri. Med najveć plaćajućim je Gráner Mór dvadeseti, on 616 korun 88 filleri porcije plaća.

— **Virilišti si dakle vu Csáktornja varašu sledeći za 1907 ljeto:** Grof Festetics Jenő, Neuman Miksa, Klošter Franačkih braćah, Ziegler Kálmán, Fridl József, Antonovics József, Neuman Robert, Morandini Bálint, Kohn Herman, Wollák Rezső, Bécsey Albert, Heinrich Miksa, Pecornik Otto, Szivoncsik Antal, Molnár Elek, Löbl Rezső, Neuman Samu, Csáktornyiska sparkasa, Graner Miksa, Graner Mór, Namestni člani su C. i. kr. sl. Južna željeznica, Cvetkoאים Antal, Rossenberg Lajos, Majder Márk, Zozoly Ferencz.

— **Zaklala ga pri sudu.** Jedne novine pišeju sledeće Ciliti Martić iz Skradina dečko se je zaljubil vu jednu lepo devojku, on je vlaske vere bil a ona rimo katolice. On joj je obećuval da si ju za ženu zeme. Iz njihove ljubavi se je rodilo jedno dete. Ali sada već dečko nikaj nije hotel čuti od ženitve, pak zato ga je devojka zatužila. Pri sudu je devojka zgubila suda. Od velikog jada je počekala dečka Martića na ganjku, kad su od suda išli i do črenj mu zabola jeden nož vu telo njegovu. On je sad na smrtnoj postelji, ona je vu reštu.

sóskúti „PAULA“- forrás

természetes hazai ásványvíz.

Páratlan és kristálytisza, szénsavdús borvíz.

796 8-10

Kapható minden ásványvízkereskedésben.

Muraköz és Alsólendva egyedüli főelárusító STRÁHIA TESTVÉREK Csáktornyan.

sóskúti „VITA“- forrás

természetes hazai, alkalikus, carbon-natron ásványvíz.

Leghíresebb **orvosprofesszoraink** szenzációs gyógyeredményeket érnek el vele.

Gabona árak. -- Ciena žitka

mmázsa.	1 m-cent.	kor fil.
Buza	pšenica	13.50 --
Rozs	hrz	11.50 --
Árpa	ječmen	12.00 --
Zab	zob	13.40 --
Kukoricza új	Kuruza nova	10.00 --
Fehér bab új	Grah beli	18.60 --
Sárga „ „	„ žuti	15.20 --
Vegyes „ „	„ žmésan	15.20 --
Kendermag	Konopljeno seme	24.00 --
Lenmag	Len	21.00 --
Tökmag	Koščice	18.50 --
Bükköny	Grahorka	14.00 --

Két jéberkölcü 14-15 éves fü

tanoncznak

felvétetik **Dragutin Wolf**
pék mesternél Belovár.

(3 1/2-4 év. teljes ellátás, étkezés, lakás, ruházat stb.)

osztálysorsjegy

a XIX. kuzáshoz kapható

Fischel Fülöp (Strausz Sándor)

könyvkereskedésében Csáktornyan.

Margitai József
Korvát nyelvtan

iskolai és magánhasználatra

Ára kötve: 3 korona.

Margitai József

Korvát-magyar és magyar-korvát

Zsebszótár új bővített kiadás

Ára kötve: 3 korona.

Kapható: **FISCHEL FÜLÖP**

könyvkereskedésében

Nagykanizsán és Csáktornyan.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

Réthy-féle **czukorkánál**

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félet kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

1 doboz 60 fillér.
Csak Réthy-félet fogadjunk el!

Védjegy: „Horgony!“

A Liniment Capsici comp.,

a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult háziszser, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szerek bizonyult **közvényneél, csúznál és megbűlések-nél,** bedőz és csőles képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjegyvel és a **Richter** cégjegyzékkel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél. **Budapest.**

Pr Richter gyógyszerára az „Arany oroszlanhoz“.

Prágában.
Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétküldés.

Még soha nem létezett szerencse!

Folyó évi október hó 23-án, a VI-ik osztály záróhúzás napján, a

LEGNAGYOBB JUTALOM
mely eddig egyáltalában előfordult

700.000 kor.

összegeben és pedig:

a főnyeremény **100.000 korona**

a jutalom **600.000 korona**

összesen **700.000 korona**

a mi főnyereménynek jutott s a szerencsés sorsjegytulajdonosoknak általunk lett kifizelve.

Hivatkozással az általunk kifizetett óriási nyereményre és az ézelett is már főnyereménynek jutott sok tetemes főnyereményekre, ajánlunk szerencse-sorsjegyeket a

folyó évi november hó 22-én és 23-án

tartandó 19-ik sorsjáték 1-ső osztály nyereményhúzásához.

1/8 kor. 1.50   1/4 3.—   1/2 6.—   1/1 12.—

Szántó és Társa

a magyar királyi szab. osztálysorsjáték főelárusító

BUDAPEST. Központ: Váci-utca 11. sz.
Régi Posta-utca 10. sz.

Sorsjegyek gyűjtődénkből itt helyben is kaphatók:

Fink Ferencz vegyeskereskedőnél.

3574/1k. 906.

I. Árverési hirdetés.

A csáktornyai kir. bíróság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Pergár András és neje Kovacsics Teréz lapáthegyi lakosok elleni végrehajtási ügyében az árverést az 1881. évi LX. tc. 144 és 146 §§-ai alapján elrendelte, minek folytán a végrehajthatónak 70 korona tőke, annak 1903. évi november hó 1-től járó 8 % kamatai, 80 fill. per, 9 kor. végrehajtási kérés, s 12 kor. 30 f ezuttal megállapított költségekből álló köv. kielégítése végett a nagykanizsai kir. törvényszék és a csáktornyai kir. bíróság területén fekvő a viziszentgyörgyi 369 sztkvben 754/a hrsz. alatt foglalt ingatlan 1024 kor. és ay u. o. 533 tkvben 758 hrsz. alatt foglalt ingatlan 456 kor. becsárban viziszentgyörgy község előljáróságánál

1906. évi december hó 3 napján d. o. 10 órájkor.
Wollák Rezső csáktornyai ügyvéd vagy helyettesse közbenjöttével megtartandó nyilvános árverésen eladtni fog.

Kikiáltási ár a fentebb kitett becsár Árverezni kívánók tartoznak a becsár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes papírban a kiküldött kezéhez letenni és pedig 102 k 40 f, 42 k 60 f.

Vevő köteles a vételért három egyenlő részletben még pedig az elsőt az árverés jogerőre emelkedéséig számított 15 nap alatt a másodikat ugyanattól 45 nap alatt a harmadikat ugyanattól 75 nap alatt, az árverés napjától számítandó 5% kamattal együtt az árverési feltételekben meghatározott helyen és módozatok szerint lefizetni.

Kir. bíróság mint tkvi hatóság.

Csáktornyan, 1906. aug. 27.

843

765 sz 1906.

Arverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t-c. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a csáktornyai kir. járásbíróóság 1906. évi N. 516. sz. végzése következtében Grünfeld Miksa bpesti czég javára Cserncsecz András szelenczei lakos ellen 185 kor s jár. erejéig 1906. évi október hó 9-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 660 k. becsült 1 kancaló és 1 szekrényből álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a csáktornyai kir. járásbíróóság 1906. V. 516/2 számú végzése folytán 185 kor. 86 f. tőkekövetelés ennek 1906. évi márczius hó 27 napjától járó 5% kam. és eddig összesen 56 kor. 34 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Szelenczen leendő eszközésére

1906. évi nov. hó 17-ik napjának d. o. 10 órája határidőül kitzetelik, és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Csáktornya, 1906. nov. 3.

842

Hogy hívják?

Mikor született?

Nincs többé csalódás!

Szerencsését lepecsételve őrzi a KISS bankház!

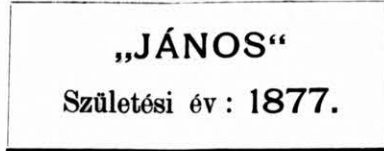
Mindenki megkapja a szerencse által neki szánt sorsjegyet.
Fortuna segítségével minden név és születési év részére egy szerencseszámot helyeztünk el

834 2—4

pecsét alatt, például:

a lepecsételt boríték előoldala:

A boríték hátsó oldala:

Használja ki az alkalmat.

Fogadja lepecsételve szerencsését tőlünk.

Írja meg nevét, születési évét és mi azonnal küldjük pecsét alatt az Ön részére eltett szerencsesorsjegyet.

Sok ezer család, mely bizalmával bennünket megtisztelt és a

„KISS SZERENCSEJE NAGY“

jelmondás hveihez csatlakozott, nálunk lelte szerencsését; meritsen Ön is a Kiss bankház kiadhatatlan szerencseforrásából, vegye át tőlünk

szerencsésjének lepecsételt záloglevelét és gazdagság meg jólét közel lesz Önhöz.
XIX. sorsjáték I osztályának húzása már **1906. évi november hó 22. és 23-án lesz.**

Az I-ső oszt. sorsjegyek árai:

Egy nyolczad K. 1.50. Egy negyed K. 3.—. Egy fél K. 6.—. Egy egész K.12.—.

KISS KÁROLY és TÁRSA

magy. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusító telepe
BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCZA 13.

Fiók: VI., Váczi-körut 5. sz — VII., Erzsébet-körut 22. sz.

Tanoncz

felvétetik

Ebenspanger Miksa

pék mesternel

PERLAKON.

Naučnika

zemem gori

Ebenspanger Miksa

835 2—3

pék mesternel

u PERLAK.

Necsak olvasni

hanem meg is kell kísérni BERGMANN és TÁRSA, Dresden és Telachen a/E régen bevált, gyógyító hatású

Steckenpferd liliom-tej-szappanát

azelőtt Bergmann-féle liliomtejszappant (Jegy: 2 Bergmänner) hogy azeplőktől ment, fehér arcibőrt, valamint gyengéd arcszint nyerjünk.

Darabja 80 fillér-ért kapható:

Stráhia TestVérek-nél
Csáktornya.

971 10—50